

Magyar Néprajzi Társaság

Néprajzi Gyűjtés Módszertani Szakmai Nap

Gyűjtési módszerek, gyűjtemények és
terepmunka

2022. április 20.
Budapest

A rendezvény támogatói/partner intézmények:

Néprajzi Múzeum
Museum of Ethnography

A RENDEZVÉNY PROGRAMJA

9:30-tól: Érkezés, regisztráció, beszélgetés

10:00 – 10:10 Köszöntő, a rendezvény megnyitása
Paál Zsuzsanna (Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győr/Magyar Néprajzi Társaság, Budapest) és
Landgraf Ildikó (BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest/Magyar Néprajzi Társaság, Budapest)

Levezető elnök: **Cseh Fruzsina**

10:10 – 10:35 **Mogyorósi Ágnes** (Kallós Zoltán Néprajzi Gyűjtemény, Válaszút): Tárgyaink utóélete

10:35 – 11:00 **Dimény-Haszmann Orsolya** (Haszmann Pál Múzeum, Csernáton): Magángyűjteményből közgyűjtemény.
A csernátoni Haszmann Pál Múzeum alapítása

11:00 – 11:10 Kérdések, beszélgetés

11:10 – 11:30 Kávészünet

11:30 – 11:55 **Fuksz Márta** (Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd): A tájházak alapításának jogszabályi háttere

11:55 – 12:20 **Csapai János** (Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd): Az ősényi tájház alapítása és működése

12:20 – 12:30 Kérdések, beszélgetés

12:30 – 13:30 Ebédszünet

Levezető elnök: **Tasnádi Zsuzsanna**

- 13:30 – 13:55 **Batári Zsuzsanna** (Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre): Tárgyak a folklórban – tárgyak a kiállításban. Népszokás-rekonstrukciók kérdései
- 13:55 – 14:20 **Landgraf Ildikó** (BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest): „...segíts meg utunkon!” A személyes dokumentumok, családi irattárak gyűjtésének módszertanáról
- 14:20 – 14:30 Kérdések, beszélgetés
- 14:30 – 14:40 Kávészünet
- 14:40 – 15:05 **Cseh Fruzsina** (BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest): A kézművesség-kutatás hazai és nemzetközi területei. Tudomány és tudományos ismeretterjesztés
- 15:05 – 15:30 **Bulcsú László** (Néprajzi Múzeum, Budapest): Előismeretek és tereptapasztalatok, avagy az önreflexió kijózanító élménye
- 15:30– 15:40 Kérdések, beszélgetés
- 15:40 – 16:30 Konzultációs lehetőség, beszélgetés az előadókkal

AZ ELŐADÁSOK RÖVID TARTALMI KIVONATA

Mogyorósi Ágnes Tárgyaink utóélete

A néprajzi gyűjtemény élete a múzeum falain kívül. Hogyan és mire használhatóak fel azok az információk, melyeket a műtárgyak hordoznak? Konstrukció, rekonstrukció és adaptáció: röviden viseletek újjászületéséről, tárgyrekonstrukcióról és társasjáték fejlesztéséről a Kallós Zoltán által gyűjtött néprajzi tárgyak alapján.

Dimény-Haszmann Orsolya Magángyűjteményből közgyűjtemény. A csernátoni Haszmann Pál Múzeum alapítása

Előadásom témája a csernátoni Haszmann Pál Múzeum alapítása, megnyitása előzményeire és működésének első évtizedére való kitekintéssel. Az 1973-ban alakult intézmény számomra mélyen családi vonatkozású, alapítója nagyapám, Haszmann Pál igazgató-tanító, tanár volt. Kutatói nézőpontom ennek következtében hangsúlyosan belső, családi indíttatású, de a személyes körből származó ismeretek mellett érvényesítek egy külső nézőpontot is kiegyensúlyozva ezt a sajátos helyzetet, feloldva a benne-lét potenciális csapdáját a téma vizsgálata, elemzése terén. Előadásomban elsősorban arra világítok rá, mi indított arra egy tanítóembert a huszadik század derekán, hogy régi tárgyakat kezdjen gyűjteni, hogyan vált magángyűjteménye múzeumi intézménnyé, milyen fogadtatása és utóélete van a közel ötven éves múzeumnak.

Fuksz Márta

A tájházak alapításának jogszabályi háttere

Egy rövid, érthető előadással szeretném bemutatni a tájház, mint helytörténeti gyűjtemény alapításának törvényi feltételeit. Továbbá szeretnék ötletet adni, segítséget nyújtani ahhoz, hogy az alapítóknak milyen lehetőségek állnak rendelkezésükre a jogszabályok betartásához.

Csapai János

Az őcsényi tájház alapítása és működése

Az előadásban saját példán keresztül egy tájház létrehozása kerül bemutatásra: Mi volt az indíttatás, hogyan formálódott a gyűjtemény és a porta az évek során, mi volt a gyűjtés és a berendezés menete, koncepciója. Szó lesz a fenntartás és a működtetés kérdéseiről, illetve a vendégfogadás módjáról is. Végül a Tolna megyei tájházakról kap majd a hallgatóság egy összefoglaló, általánosabb képet.

Batári Zsuzsanna

Tárgyak a folklórban – tárgyak a kiállításban.

Népszokás-rekonstrukciók kérdései

Előadásom középpontjában egy muzeológiai gyökerű módszertani kérdésről lesz szó. A szabadtéri múzeumok, tájházak enteriőr típusú rekonstrukciós kiállításáiban több esetben alakítunk ki úgynevezett szituációkat. Ezek kvázi jelenségek, amelyek a tárgyi környezet bemutatásán túl lehetőséget

adnak egy-egy plusz információs réteg és ezáltal üzenet beemelésére. A szituációk lehetnek egy-egy ünnep mozzanatai, munkafolyamatból kiragadott élőképek, társadalmi - történeti traumák pillanatai. Ezeknek rekonstrukciója azonban korántsem könnyű. A folklórgyűjtések a forrásai az adott rekonstrukciónak, és szükség van arra, hogy minél kiterjedtebb dokumentáció álljon rendelkezésre, ha egy ünnepi terített asztalt, egy lakodalmas házat vagy akár egy vőfélybotot alkotunk újra. Ez olvasatomban a tárgyköz-pontú folklórkutatás, amelynek kérdéseit érintem az előadásban.

Landgraf Ildikó

„...segíts meg utunkon!” A személyes dokumentumok, családi irattárak gyűjtésének módszertanáról

A Tradíció Gyűjtőpályázatokra beérkező pályaművek évek óta kedvelt témája a generációkra visszamenően megőrzött privát és hivatalos iratok összegyűjtése, bemutatása. Az előadás ahhoz kíván elvi és gyakorlati szempontokat bemutatni, hogy miként érdemes néprajzi gyűjtőként a kérdést megközelíteni. Az előadó az ego-dokumentumok néprajzi kutatásának legfontosabb kritériumait saját tereptapasztalatai alapján igyekszik érzékletesebbé tenni.

Olyan a gyűjtés során felvetődő kérdéseket igyekszik megvilágítani az előadó, mint pl. Miért szükséges az irattárakat a maguk teljességében vizsgálni? Milyen szempontok szerint kell áttekinteni, bemutatni egy családi dokumentum-gyűjteményt? Hogy lehet és kell a családban őrzött iratokat, fényképeket tágabb összefüggésben vizsgálni, azok hatását, családi utóéletét is kutatni?

Cseh Fruzsina

A kézművesség-kutatás hazai és nemzetközi területei.

Tudomány és tudományos ismeretterjesztés

A kézművesség-kutatás tudományterületeit 1975 óta fogja össze az MTA Veszprémi Akadémiai Területi Bizottság /VEAB/ Kézművesipar-történeti Munkabizottsága, amely nem csak a tudományos kutatások szakembereinek összekapcsolását, de a tudományos ismeretterjesztést is fontos feladatának tartja. Az előadás beszámol a közelmúltbeli és a 2022-re és 2023-ra tervezett konferenciák témáiról, valamint bemutatja a 2023-ban megjelenő A kézművesipar története Magyarországon című kötetet, amely egy korábbi változat bővített kiadása lesz. Az előadásban szó esik a kézművességkutatás nemzetközi néprajzi irányairól is. A kézművesipar-történeti kutatások tendenciáira és megközelítési módjaira az agyagművességről publikált eredmények fognak konkrét példákkal szolgálni.

Bulcsú László

Előismeretek és tereptapasztalatok, avagy

az önreflexió kijózanító élménye

Az előadásban a holisztikus szemléletmód hasznosságára és a terepen levő mély összefüggésekre szeretném felhívni a figyelmet. Jelenlegi kutatásomban településváltozási folyamatokat vizsgálok, ahol a településkép formálódását, a különböző háztípusok arányát számos olyan tényező határozza meg, amely csakis a kutatói figyelem- vagy fókuszváltással érthető és értelmezhető. Az átfogó összefüggések lekövetését a strukturálatlan és strukturált interjúzáson keresztül mutatom be.